

KOKEMUSASIAN TUNTIJATOIMINNAN VAIKUTUSARVIOINTIMALLI CASE MUOTIALA

HELMIKUU 2017

HYVÄN MITTA -HANKE

SISÄLLYS

- ❖ Arvioinnin tausta ja tavoitteet
- ❖ Arviointimallin kuvaus
- ❖ Vaikutusten laajuus: välittömät ja välilliset vaikutukset
- ❖ Osallistuneiden kokemukset toiminnan vaikuttavuudesta
- ❖ Kumppaneiden kokemukset toiminnan vaikuttavuudesta
- ❖ Yhteenvedo toiminnan vaikutuksista
- ❖ Liitteet

ARVIOINNIN

TAUSTA JA TAVOITTEET

ARVIOINNIN KOHDE

- Muotialan asuin- ja toimintakeskus ry tekee työtä sen eteen, että yhteiskunnallisesti heikossa asemassa olevat henkilöt voivat kokea hyvinvointia, kohdata ihmisarvon ja yksilöllisyyden kunnioittamista sekä yhteiskunnallista osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia.
- Muotialan asuin- ja toimintakeskus ry on kokemusasiantuntijuuden edelläkävijöitä Suomessa. Yhdistyksessä on ollut yhtäjaksoista kokemusasiantuntijatoimintaa jo vuodesta 2001
- Psykkisiin sairauksiin, päihdeongelmiin ja muihin vakaviin elämänkriiseihin liittyy usein yhteiskunnallinen syrjäytyminen ja vaikuttamismahdollisuuksien kapeutuminen.
- Kokemusasiantuntijatoiminta tarjoaa mahdollisuuden osallisuuteen ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Osa voimaantumista on sitä, että ihminen voi kääntää vaikeat elämäkokemukset vahvuudeksi, joilla voi hyödyttää itseään sekä muita.
- Kokemusasiantuntijatoiminnan avulla voidaan parantaa käytännön asiakas- ja potilastyötä, kehittää sosiaali- ja terveydenhoitojärjestelmää ja palveluja sekä tukea sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten ammatilaisten osaamisen kehittämistä ja koulutusta.
- Kokemusasiantuntijoiden tieto on avuksi myös palveluiden asiakaslähtöisyyden vahvistamisessa sekä järjestelmän pirstaleisuuden ja avun saatavuuteen liittyvien ongelmien korjaamisessa.

ARVIOINNIN TAVOITTEET

- Arvioinnin tavoitteena on luoda arviointimalli kokemusasiantuntijatoiminnalle, siten että siinä kuvataan toiminnan keskeiset vaikuttavuusulottuvuudet sekä toiminnan vaikutukset eri kohderyhmissä uskottavalla ja havainnollisella tavalla. Arviointimallia pilotoidaan hankkeessa.
- Arviointia ohjaa neljä pääkysymystä:
  1. Mitkä ovat toiminnan tavoitellut vaikutukset eri kohderyhmissä?
  2. Minkälaiden prosessien kautta vaikutukset syntyvät?
  3. Mitkä ovat toiminnan ennakoituet ja havaitut vaikutukset?
  4. Miten vaikuttavuutta voidaan jatkossa systemaattisesti seurata ja arvioida?
- Ensimmäisessä arviointikysymyksessä on kyse toiminnan vaikutusulottuvuuksien ja kohderyhmien kuvaamisesta: millaisia vaikutuksia toiminta synnyttää missäkin kohderyhmässä
- Toisessa vaiheessa mallinnetaan vaikuttavuuden syntymekanismi: minkälainen on toiminnan vaikuttavuusmalli (vrt. Ansaintamalli – tapa jolla tavoiteltu tulos syntyy)? Vaikuttavuusmalli pitää sisällään toiminnan interventio-logiikan eli muutosteorian, joka on kuvaus siitä miten panokset muuttuvat toiminnan kautta tuloksiksi ja vaikutuksiksi.
- Kolmanteen kysymykseen vastataan pilotoimalla laadittua arviointimallia.
- Arvioinnin viimeisessä vaiheessa luodaan kuvaus arviointimallissa, jonka avulla toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta voidaan jatkossa systemaattisesti seurata. Tässä raportissa on esitetty kuvaus arviointimallista ja piltoinnin tuloksista.

ARVIOINNIN TOTEUTUSTAPA

Arviointi toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Muotialan asuin- ja toimintakeskus ry:n asiantuntijoiden kanssa elokuun 2016 ja tammikuun 2017 välisenä aikana.

Arvioinnissa hyödynnettiin seuraavia aineistoja.

Seuranta-aineistot. Keskeisenä aineistolähteenä toimivat Muotialan omat tilastot ja seuranta-aineistot kokemusasiantuntijatoiminnasta. Nämä koskivat muun muassa kokemusasiantuntijatoiminnassa mukana olleiden asiantuntijoiden, asiakkaiden ja toimenpiteiden määrää

Kyselyt. Arvioinnissa toteutettiin kysely kokemusasiantuntijoille. Lisäksi Muotiala ry toteutti itse arvioinnin aikana sidosryhmäkyselyn.

Haastattelut. Arvioinnissa haastateltiin Muotialan keskeisten asiakas- ja sidosryhmien edustajia

Persona-mallit. Vaikutusten mallintamisen pohjaksi luotiin ns. "persona-kuvauksia" kokemusasiantuntijoista. Persona-mallien pohjatietoa kerättiin kokemusasiantuntijoiden verkkohaastattelulla.

KOKEMUSASIAN TUNTIJATOIMINNAN ARVIOINTIMALLIN KUVAUS

VAIKUTUSTEN SYNTYMINEN KOKEMUSASIAANTUNTIJATOIMINNASSA

Alla olevassa kuviossa on kuvattu vaikutusten yleistä syntymistä kokemusasiantuntijatoiminnan aikana. Syntymekanismeja on avattu täsmällisemmin seuraavilla sivuilla.

- Kokemusasiantuntijatoiminnan vaikutukset syntyvät neljän mekanismin kautta
  - Kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen ja välittäminen
  - Palveluiden tuottaminen ja kehittäminen
  - Ammattilaisten ja opiskelijoiden kouluttaminen
  - Asenteisiin vaikuttaminen
- Toiminnan kohderyhmät voidaan jakaa kolmeen ryhmään vaikutuksen syntymekanismin mukaan:
  - Kokemusasiantuntijat itse (toiminnan suora kohderyhmä).
  - Vertaiset eli päihde- ja mielenterveyspalveluiden asiakkaat (toiminnan välittömät kohderyhmät)
  - Ammattilaiset ja opiskelijat, jotka toimivat välittämien kohderyhmien kanssa sekä median kautta suuri yleisö (välilliset kohderyhmät)

VAIKUTUSTEN SYNTYMINEN

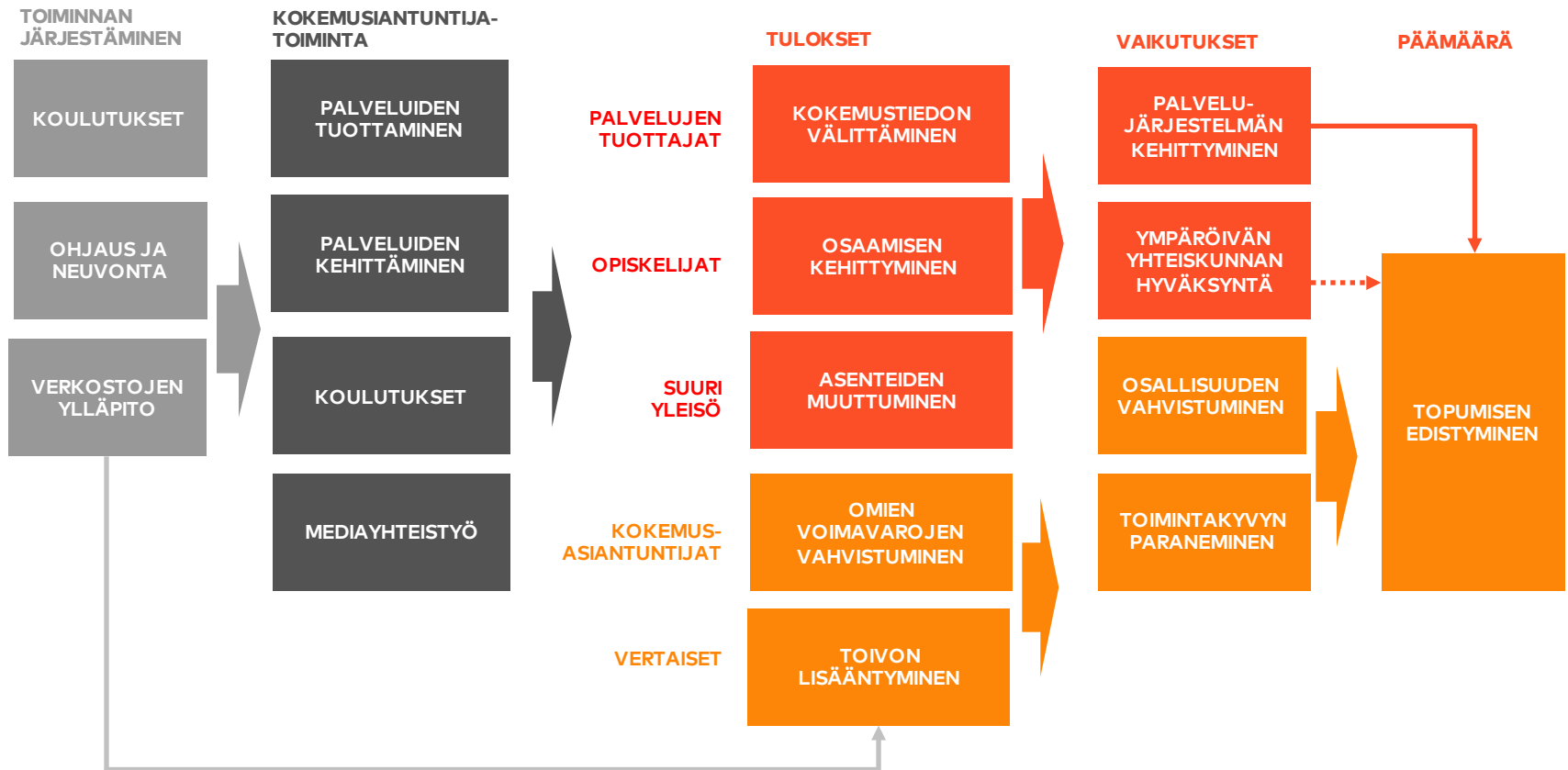
KOKEMUSASIAANTUNTIJATOIMINNASSA

Alla olevassa matriisissa on yhteenveto siitä, miten eri toimintamuodoilla kokemusasiantuntijatoiminnassa pyritään synnyttämään vaikutuksia eri kohderyhmissä.

	VAIKUTUSTEN KOHDERYHMÄT		
TOIMINTAMUODOT	Kokemusasiantuntijat itse (suora)	Vertaiset (välitön)	Ammattilaiset, opiskelijat sekä median kautta suuri yleisö (välillinen)
Kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen ja välittäminen	Oman toipumisen edistyminen ja ylläpito	Kokemusasiantuntijoiden saatavuus vertaisten tueksi	Kokemusasiantuntijoiden saatavuus ammattilaisten ja opiskelijoiden osaamisen tueksi.
Palveluiden tuottaminen ja kehittäminen	Osallisuus ja oman elämän merkityksellisyden vahvistuminen	Voimavarojen vahvistuminen ja toivon lisääntyminen KA:lta saatavan tuen myötä	Tukea oman työn toteuttamiseen, palvelujärjestelmän paraneminen
Ammattilaisten ja opiskelijoiden kouluttaminen	Osallisuus ja oman elämän merkityksellisyden vahvistuminen	Asiakaslähtöisemmät palvelut tukevat vertaisten toipumista	Osaamisen vahvistuminen, palvelujärjestelmän paraneminen
Asennekasvatustyö	Osallisuus ja oman elämän merkityksellisyden vahvistuminen	Asenneympäristön paraneminen	Parempi ymmärrys päihde- ja mielenterveyshäiriöistä ja toipumisesta

KOKEMUSASIAINTUNTIJATOIMINNAN VAIKUTUSKETJU

Alla olevassa kuviossa on kuvattu yksityiskohtaisemmin vaikutusten syntymisen mekanismit. Kullekin osatekijälle on määritelty arviointimallissa erikseen indikaattorit.

PANOKSET

TOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN

Toimenpide	Indikaattori
Koulutukset	Aloittaneiden lukumäärä (hlöä)
	Opetustuntien määrä (h, €)
	Koulutuksen suorittaneiden lukumäärä (hlöä)
Ohjaus ja neuvonta	Poolissa olevien kokemusasiantuntijoiden määrä
	Vuoden aikana toimintaan osallistuneiden kokemusasiantuntijoiden määrä
	Työtehtävien välittäminen (kpl, tilauksia)
	Työtuntien määrä (h, €)
Verkostojen ylläpito	Kumppaneiden määrä, jotka hyödyntäneet kokemusasiantuntijatoimintaa
	Työtuntien määrä (h, €)
YHTEENSÄ	Työtunnit ja kustannukset

TOIMENPITEET

KOKEMUSASIAN TUNTIJATOIMINTA

Toimenpidelaji	Indikaattori
Palveluiden tuottaminen (esim. potilaiden tapaaminen hoitohenkilökunnan kanssa)	Potilaiden/asiakkaiden vastaanottokäynnit
	Muut palveluiden tuottamiseen osallistuminen
Palveluiden kehittäminen (esim. kehityspäiviin, asiakasraateihin jne. osallistuminen)	Tapahtumien määrä (kpl)
Koulutukset (ammattilaiset ja oppilaitokset)	Oppilaitosten koulutukset (kpl)
	Ammattilaisten koulutukset (kpl)
	Omaisten koulutus (kpl)
Mediayhteistyö (esim. haastattelut)	Haastattelut (kpl)
	Muu mediayhteistyö (kpl)
YHTEENSÄ	Kaikki palvelutapahtumat

TULOKSET

KOHDERYHMILLE

Tulos	Indikaattori
Kokemustiedon välittäminen (Ammattilaiset)	Asiakasorganisaatioiden määrä (palveluntarjoajat)
	Ammattilaisten koulutukseen osallistuneiden määrä
	Koulutus palaute
Osaamisen kehittyminen (Opiskelijat)	Asiakasorganisaatioiden määrä (Oppilaitokset)
	Oppilaitosten koulutukseen osallistuneiden määrä
	Koulutus palaute
Omien voimavarojen vahvistuminen ja toivon lisääntyminen	Kokemusasiantuntijaan toimintaan osallistuneiden määrä, joka kokee omien voimavarojensa vahvistuneen toiminnan myötä (N ja %-osuus)
	- Uudet sosiaaliset suhteet (N ja %-osuus)
	- Itsetuntemuksen ja oman elämäntarinan ymmärryksen vahvistuminen (N ja %-osuus)
	- Oman elämän merkityksellisyyden löytäminen/vahvistuminen (N ja %-osuus)

VAIKUTUKSET

KOHDERYHMILLE

Vaikutus	Indikaattori
Palvelujärjestelmän vahvistuminen	Asiakasorganisaatioiden määrä, jotka kokevat toiminnan omien asiakkaidensa toipumisen kannalta hyödylliseksi tai erittäin hyödylliseksi (N ja %-osuus)
Vertaisten toipumisten edistyminen	Kokemus toipumisen edistymisestä (N ja %-osuus)
	Kroonistuneen hoitosuhteen päättymisen (N ja %-osuus)
Oman toipumisen edistyminen	Toipumisen edistyminen kokemusasiantuntijatoiminnan aikana (ka. %-muutos ennen koulutusta ja tällä hetkellä)
	Kokemusasiantuntijoiden määrä (N ja %-osuus), jotka kokevat kokemusasiantuntijatoiminnan vaikuttaneen omaan toipumiseensa ratkaisevasti tai paljon.

KOKEMUSASIAANTUNTIJATOIMINNAN AVAITUNNUSLUVUT

Arviointimallin pohjalta kokemusasiantuntijatoiminnalle lasketaan seuraavat avaintunnusluvut

1. **Uusien kokemusasiantuntijoiden osuus.** Uudet koulutukseen osallistujat / koulutukseen osallistujat (kuinka suuri osuus osallistuu ensimmäistä kertaa)
2. **Läpäisyaste.** Koulutuksen suorittaneet / koulutuksen aloittaneet
3. **Aktivointiaste.** %-osuus poolissa olevista kokemusasiantuntijoista jotka vuoden aikana toimineet KA-tehtävissä
4. **Palvelutuotos per KA.** Palvelutapahtumien määrä / kokemusasiantuntijoiden määrä poolissa
5. **Koulutustuotos per KA.** Kokemusasiantuntijoiden koulutuksiin osallistuneiden opiskeilijoiden ja ammattilaisten määrä / kokemusasiantuntijoiden määrä poolissa
6. **Vertaistuotos per KA.** Tavoitettujen vertaisten määrä / kokemusasiantuntijoiden määrä poolissa
7. **KA-vaikuttavuus.** Kokemusasiantuntijaan toimintaan vuoden aikana osallistuneiden osuus, joka kokee omien voimavarojensa vahvistuneen toiminnan myötä.
8. **Kontribuutio.** Niiden kokemusasiantuntijoiden osuus, jotka kokevat kokemusasiantuntijatoiminnan vaikuttaneen ratkaisevasti tai paljon omaan toipumiseen.
9. **Sidosryhmävaikuttavuus.** Asiakasorganisaatioiden osuus, joka kokee toiminnan hyödylliseksi tai erittäin hyödylliseksi.
10. **Kustannustehokkuus. A. Suppea:** Kustannukset (€) / vuoden aikana toimintaan osallistunut kokemusasiantuntija. **B. Laaja** Kustannukset (€) / välittömiin kohderyhmiin kuuluvien määrä (Ka:t ja vertaiset), jotka osallistuneet toimintaan vuoden aikana.

TOIMINNAN VAIKUTUSTEN LAAJUUS

VÄLITTÖMÄT JA VÄLILLISET
VAIKUTUKSET

VÄLITTÖMIEN VAIKUTUSTEN POTENTIAALINEN LAAJUUS

- Tampereella päihde- ja mielenterveyspalveluiden avohoidossa on vuosittain noin 10 000 potilasta.
- Tästä määrästä noin 0,5 % on mukana Muotialan kokemusasiantuntijatoiminnassa
- Toiminta tavoittaa vertaisia vuodessa yhteensä noin 1150.
- Kaikkiaan toiminta peittää välittömästi noin 10 % koko kohderyhmästä.

**Välittömät vaikutukset kohdistuvat
vuodessa noin 1 200 henkilöön (vertaisia
noin 1150)**

VÄLILLISTEN VAIKUTUSTEN POTENTIAALINEN LAAJUUS

KA-toiminnan välilliset vaikutukset syntyvät ennen muuta koulutusten kautta. Koulutukset kohdistuvat sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisiin että opiskelijoihin. Koulutusten ohella välilliset vaikutukset voivat syntyä esim. mediayhteistyön kautta.

Vuonna 2015 koulutuksiin osallistuneiden määrät

1300
opiskelijaa

250
ammattilaista

10
oppilaitosta

OSALLISTUNEIDEN KOKEMUKSET TOIMINNAN VAIKUTTAVUUDESTA

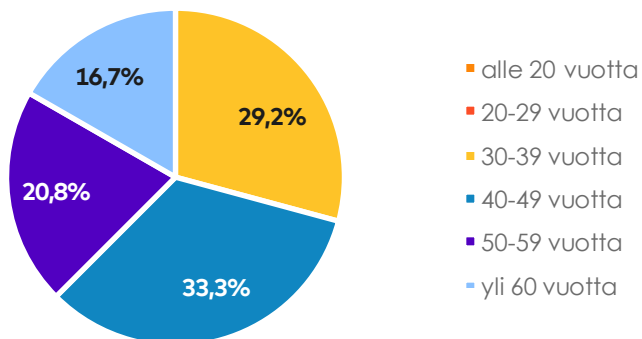
KYSELY

KOKEMUSASIASIANTUNTIJOILLE

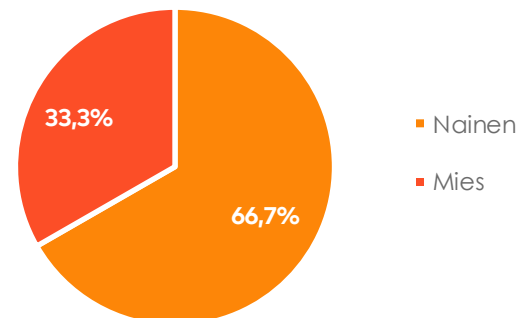
- Kokemusasiantuntijoiden kokemuksia toiminnan vaikuttavuudesta selvitettiin kokemusasiantuntijoille suunnatulla kyselyllä.
- Arviointimallin osaksi suunniteltiin kyselypohja, jota voidaan vuosittain toistaa.
- Kysely toteutettiin vuoden 2016 lopussa ja siihen vastasi kaikkiaan 24 kokemusasiantuntijaa.
- Kyselyllä selvitettiin missä määrin ja miten kokemusasiantuntijatoiminta on vaikuttanut siihen osallistuneiden toipumisprosessiin sekä osallistujien yleistä tyytyväisyyttä kokemusasiantuntijakoulutukseen ja -toimintaan.

TAUSTATIEDOT

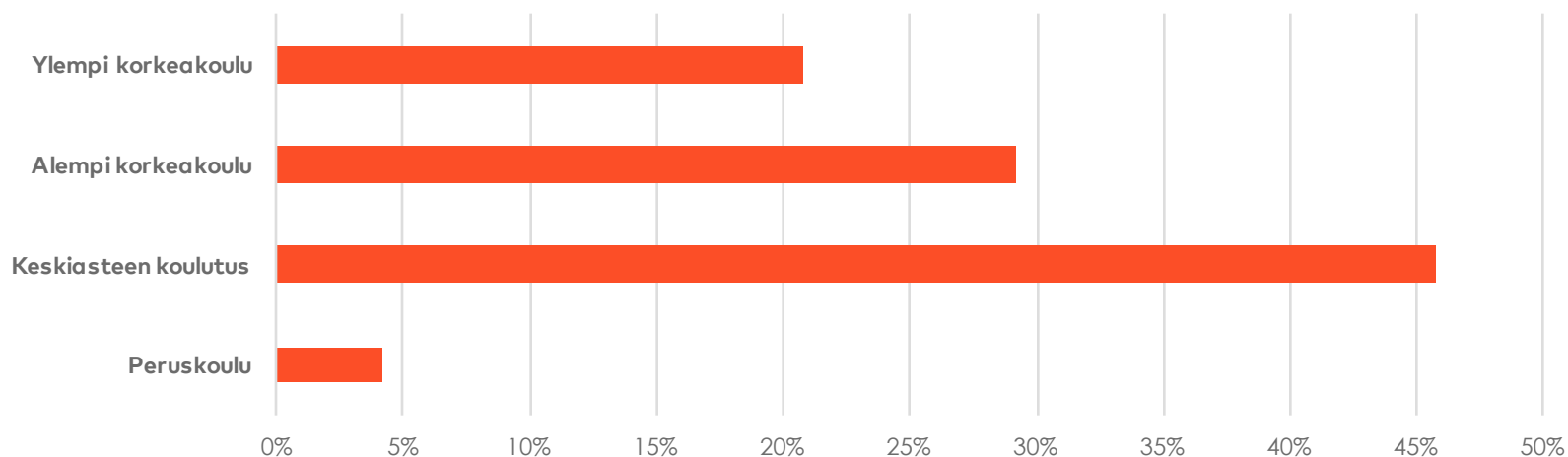
Ikä

Sukupuoli

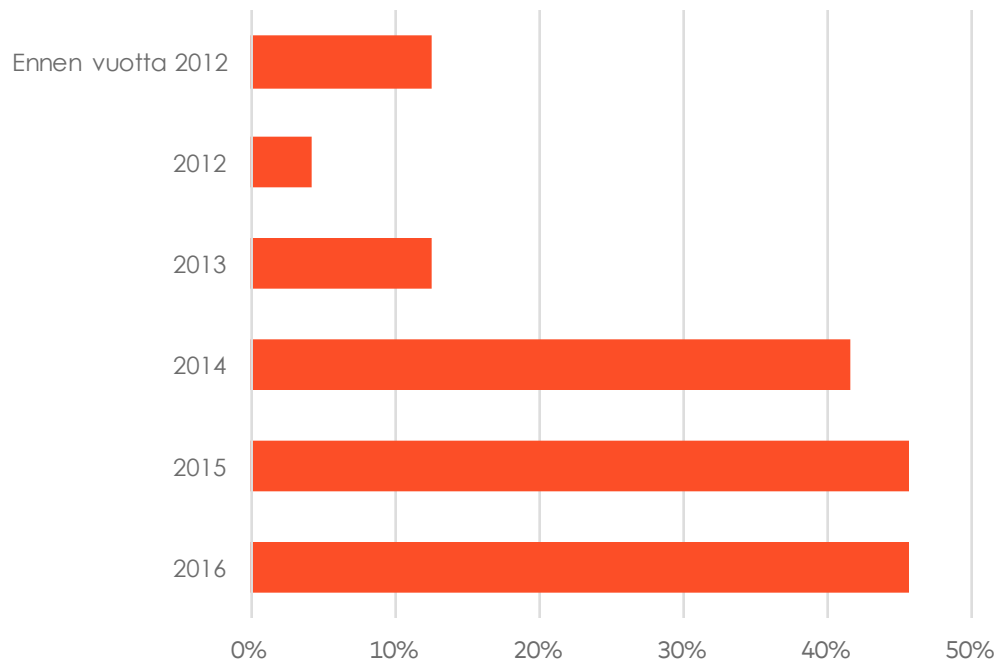
Koulutustaso

KOULUTUKSEEN OSALLISTUMINEN

Koulutukseen osallistumisessa huomionarvoista oli, että peräti neljännes vastaajista oli osallistunut koulutukseen useana vuonna, muutama jopa kaikkina kysytyinä vuosina.

Osallistunut kokemusasiantuntijakoulutukseen

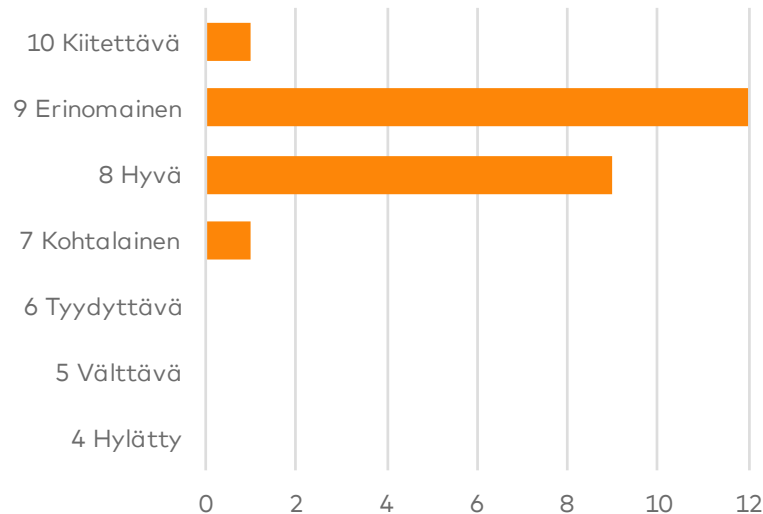
- Puolet vastaajista oli osallistunut vuonna 2016
- Joka neljäs vastaaja oli osallistunut useammin kuin yhtenä vuonna.
- Neljä vastaajista oli osallistunut vähintään neljänä vuonna.
- Kaksi vastaajista oli valinnut kaikki vaihtoehdot

TYTYVÄISYYS

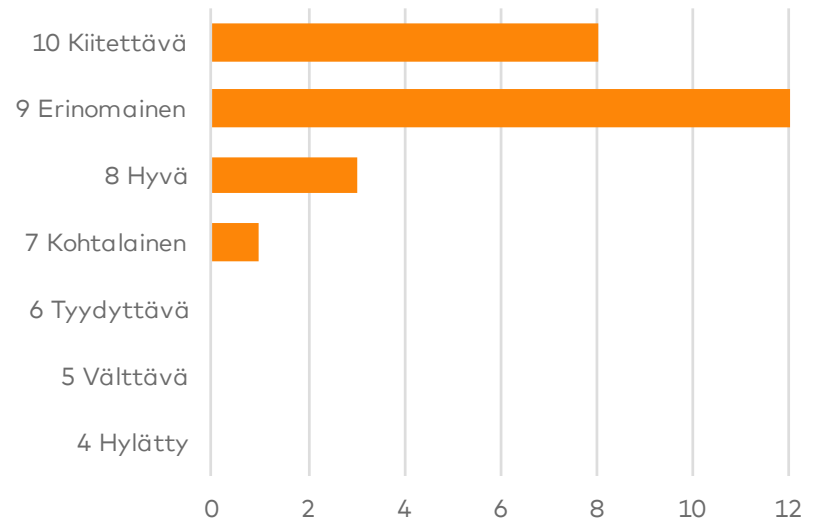
KOKEMUSASIAN TUNTIJATOIMINTAAN

- 56 % antoi kiitettävän arvosanan kokemusasiantuntijatoiminnalle ja peräti 83% antoi kiitettävän arvosanan henkilökunnalle.
- Vain yksi vastaaja antoi alle "8" kouluarvosanan toiminnalle ja henkilökunnalle.

Tyytyväisyytesi kokemusasiantuntijatoimintaan

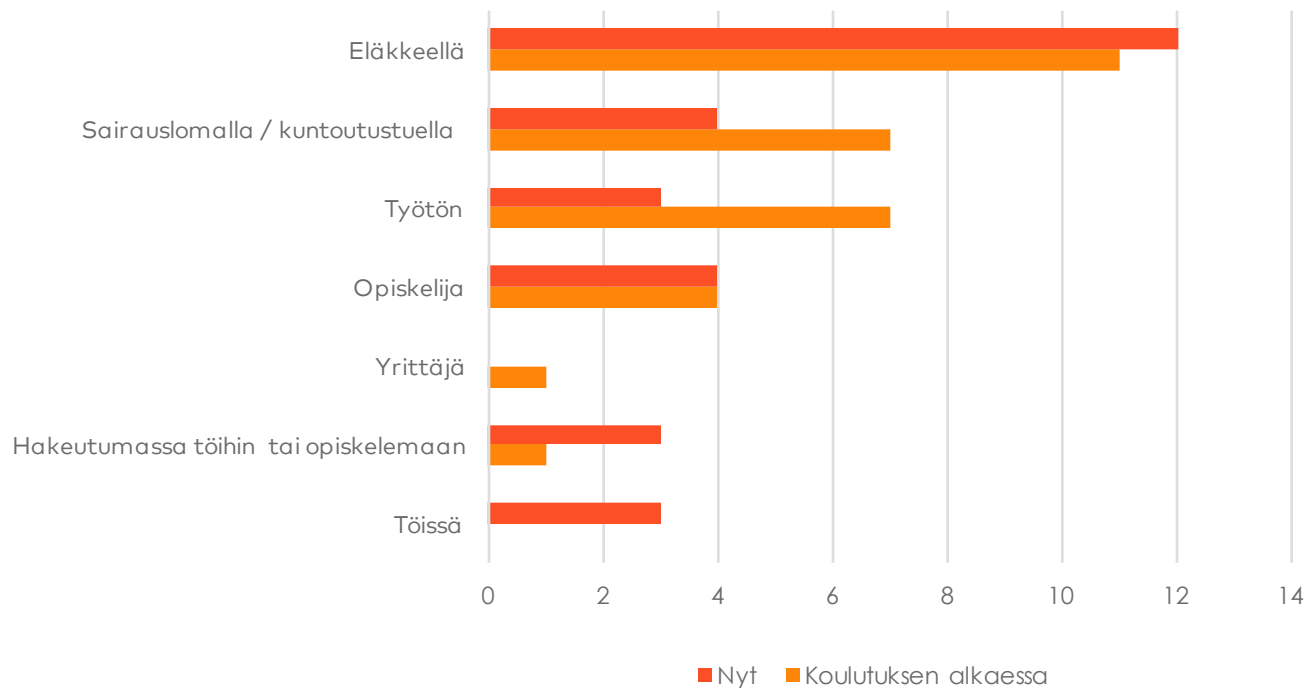
Tyytyväisyytesi henkilökuntaan

ELÄMÄNTILANNE

KOULUTUKSEN ALKAESSA JA NYT

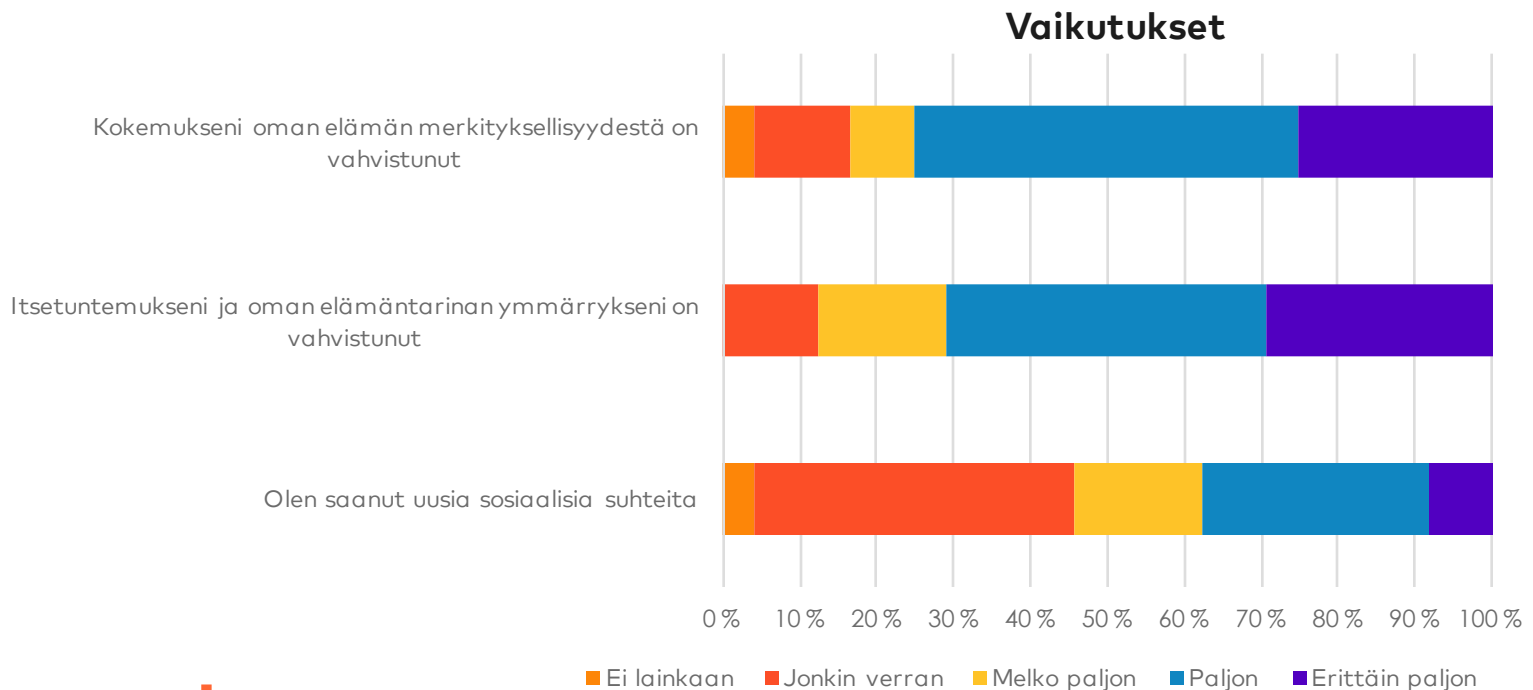
Vertailtaessa kokemusasiantuntijoiden elämäntilanteessa tapahtunutta muutosta koulutuksen alkaessa ja tällä hetkellä, voidaan nähdä että työttömyys ja sairauslomalla olevien määrä on vähentynyt ja työelämässä olevien sekä työhön tai opiskelemaan hakeutumassa olevien määrä on kasvanut

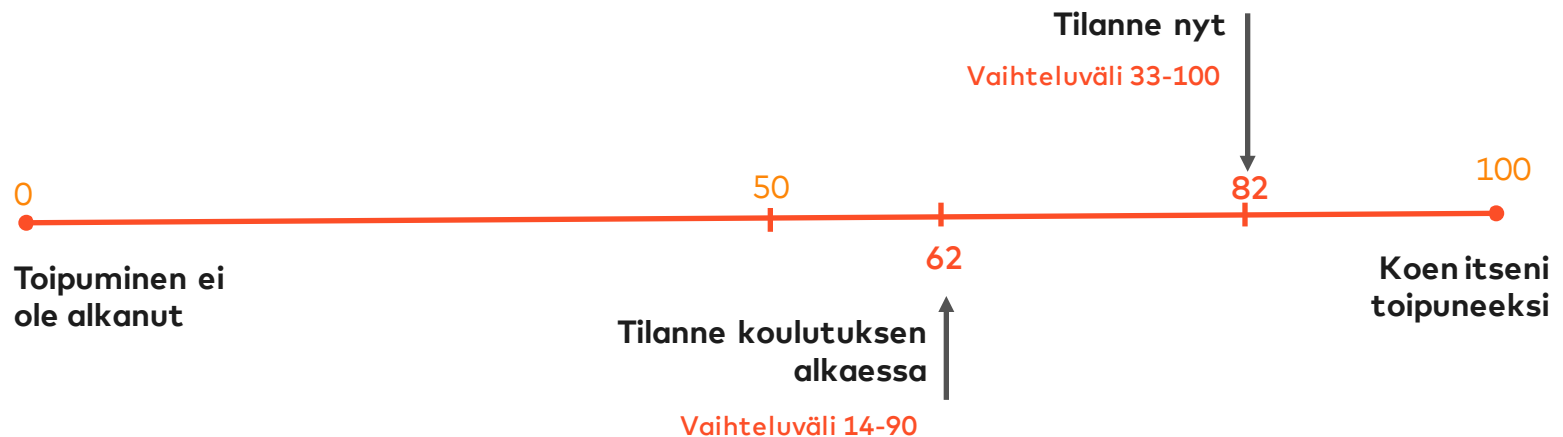
KOETUT VAIKUTUKSET

- **75 %** osallistuneista kokee oman elämän merkityksellisyyden vahvistuneen paljon tai erittäin paljon kokemusasiantuntijatoiminnan seurauksena.
- **70 %** itsetuntemus on vahvistunut paljon tai erittäin paljon.
- **95 %** on saanut uusia sosiaalisia suhteita vähintään jonkin verran.

TOIPUMINEN KOKEMUSASIAANTUNTIJA-TOIMINNAN AIKANA

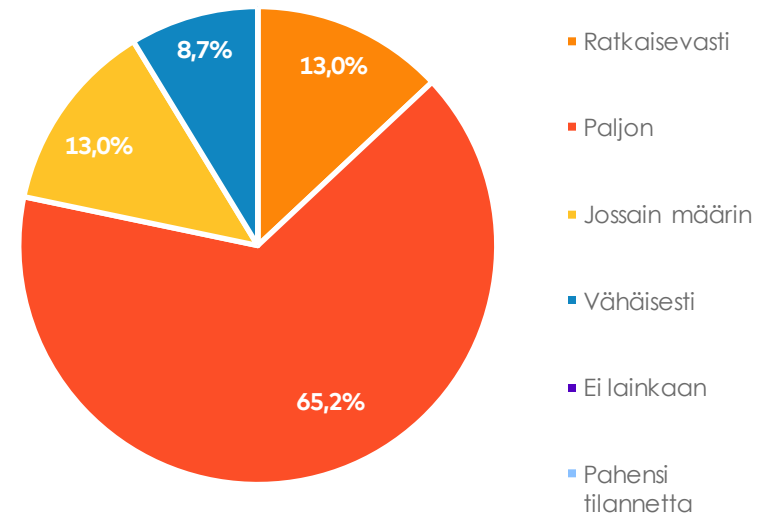
- Kokemusasiantuntijoilta kysyttiin omaa "toipumistilannetta" koulutuksen alkaessa ja tällä hetkellä.
- Kokemusasiantuntijatoimintaa osallistuneet kokevat toipuneensa keskimäärin **32 prosentilla** kokemusasiantuntijatoiminnan aikana.
- Toipumisasteikolla 0-100, jossa 100 on täysin toipunut, kokemusasiantuntijat arvoivat omaksi lähtötilanteseensa keskimäärin "62" ja toipumistilanteeksi nyt "82".

KOKEMUSASIAN TUNTIJATOIMINNEN MERKITYS TOIPUMISEEN

- Lähes 80 % kokee kokemusasiantuntijatoiminnan vaikuttaneen toipumiseen ratkaisevasti tai paljon.
- Noin 20 % arvioi toiminnan vaikuttaneen omaan toipumiseen jossain määrin tai vähäisesti.
- Kukaan ei katsonut ettei kokemusasiantuntija-toiminnalla olisi ollut vaikutusta omaan toipumiseen tai että se olisi pahentanut tilannetta.

Missä määrin kokemusasiantuntijatoiminta on vaikuttanut toipumiseen

KOETUT VAIKUTUKSET

Avovastauksissa usein toistuneet teemat:

- **Itsetunnon vahvistuminen.** "On antanut taas tarkoituksen elämälle ja tunteen että kuuluu yhteiskuntaan. Ja osaan jonkun asian edelleen hyvin."
- **Elämän mielekkyyden vahvistuminen.** "Tapaamiset toivat takaisin rytmiä arkeen ja lievittivät masennusta. Vertaistuki oli ensiarvoisen tärkeää."
- **Itsetuntemuksen vahvistuminen.** "Kun olen miettinyt tarinaani eri näkövinkkeleistä, olen alkanut ymmärtää itseäni paremmin ja mitkä syyt minulla aikanaan johtivat sairastumiseeni."
- **Toipuminen.** "Sairastaminen muuttunut suotuisasti."

Toisaalta osa vastaajista katsoi, että vaikutukset tulevat ensisijaisesti vertaisille: " Olin jo hyvässä kunnossa aloittaessani enkä kaivannut sillä hetkellä vertaistukea toipumiseen."

KUMPPANIEN KOKEMUKSET

TOIMINNAN VAIKUTTAVUUDESTA

YHTEISTYÖKUMPPANIE KOKEMAT HYÖDYT

Loppuvuonna 2016 toteutetussa sidosryhmäkyselyssä yhteistyö-kumppaneita pyydettiin arvioimaan kokemusasiantuntijatoimintaa. Kyselyssä:

77 % arvioi kokemusasiantuntijoiden käytön **palveluiden toteuttamisessa** (esim. asiakaskäynnit) joko hyödylliseksi tai erittäin hyödylliseksi. (N=21)

76 % arvioi kokemusasiantuntijoiden käytön **oman toiminnan kehittämisessä** joko hyödylliseksi tai erittäin hyödylliseksi. (N=22)

86 % arvioi **omien asiakkaidensa** (esim. potilaat, opiskelijat) hyötyvän joko paljon tai erittäin paljon kokemusasiantuntijatoiminnasta. (N=14)

YHTEENVETO

TOIMINNAN VAIKUTUKSISTA

MUOTIALAJAN

AVAIN-TUNNUSLUVUT

1. Vuonna 2015 kokemusasiantuntijakoulutuksen aloitti 32 kokemusasiantuntijaa, joista kaikki olivat uusia.
2. Koulutuksen suoritti yhteensä 20 uutta kokemusasiantuntijaa (läpäisyaste 62,5%)
3. Kokemusasiantuntijapoolissa olevasta 88 kokemusasiantuntijasta toimintaan osallistui vuoden aikana 74, näistä kokemusasiantuntijakeikkoja teki 30. (aktivointiaste 34 %)
4. Vuoden 2015 aikana palvelutapahtumia oli yhteensä 299 (palvelutuotos per KA: 3,4)
5. Vuoden 2015 aikana koulutuksiin osallistui yhteensä 1550 (arvio) opiskelijaa tai ammattilaista. (koulutustuotos per KA: 17,6)
6. Vuoden 2015 aikana kokemusasiantuntijat tavoittivat noin 1150 vertaista (vertaistuotos per KA: 13,1)
7. Kaikki kokemusasiantuntijatoimintaan osallistuneet arvioivat omien voimavarojensa vahvistuneen kokemusasiantuntijatoiminnan myötä (KA-vaikuttavuus 100)
8. Noin 80 % kokemusasiantuntijoista kokee kokemusasiantuntijatoiminnan vaikuttaneen omaan toipumiseensa ratkaisevasti tai paljon. (Kontribuutio).
9. Yhteistyökumppaneista 86 % arvioi omien asiakkaidensa hyötynneen joko paljon tai erittäin paljon kokemusasiantuntijatoiminnasta.
10. Kokemusasiantuntijatoiminnan kustannukset per toimintaan vuoden aikana osallistunut kokemusasiantuntija on noin 650€ - Kustannukset suhteessa suoriin ja välittömiin kohderyhmiin (KA:t ja vertaiset) ovat noin 200€ /hlö.

TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS

Kokemusasiantuntijatoiminnan vaikutukset syntyvät kolmella eri tasolla: suorien (KA:t) , välittömien (vertaiset) ja välillisten (ammattilaiset ja opiskelijat) kohderyhmien kautta. Vaikuttavuuteen vaikuttaa keskeisimmin missä määrin KA-toiminta tavoittaa vertaisia palvelutuotantoon osallistumalla.

- Suorat kohdistuvat kokemusasiantuntijoihin itseensä.
- Suorat vaikutukset syntyvät paitsi kokemusasiantuntijakoulutuksen niin itse kokemusasiantuntijana toimimisen kautta.
- Suorat vaikutukset ovat helpoimmin todennettavissa, mutta niiden merkitys on kokonaisuuden kannalta toissijainen kahdesta syystä:
  1. Kokemusasiantuntijoiden määrä on väistämättä hyvin rajallinen
  2. Kokemusasiantuntijan tulee olla toimintaan ryhtyessään jo itse melko pitkällä toipumisprosessissa
- Merkittävin vaikuttavuus syntyykin vertaisten sekä toisaalta palvelujärjestelmään ja ympäröivään yhteiskuntaan vaikuttamisen kautta.

KUSTANNUSVAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

- Tällä hetkellä kokemusasiantuntijatoiminnan vuosittaiset kustannukset per kokemusasiantuntija ovat noin 650€. Kustannukset voidaan suhteuttaa esimerkiksi psykiatrisen erikoissairaanhoidon vuorokausikustannukseen joka on noin 430 euroa (2013). Yhden kokemusasiantuntijan kustannus vastaa siis noin 1,5 päivää psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa. Tehostettua palveluasumista kustannuksella saadaan noin viikko.
- Kokemusasiantuntijat tavoittivat vuonna 2015 yhteensä 1150 vertaista eli 30 keikkaa tehnyttä kokemusasiantuntijaa tavoitti kukin keskimäärin noin 40 vertaista vuoden aikana. Jos näistä kokemusasiantuntijoista kukin pystyi vaikuttamaan neljään tapaamaansa vertaiseen (eli 10%:iin) siten, että laitoshoitovuorokaudet vähenivät kullakin yhdessä päivällä, on kokemusasiantuntijatoiminta maksanut itsensä takaisin.
- Kokemusasiantuntijatoiminnan kustannukset voidaan myös jakaa tavoitetuilla vertaisilla. Tällöin kustannus per tavoitettu vertainen on noin 45 euroa. Tuon verran kokemusasiantuntijatoiminnan on siis tuotettava hyötyä per vertainen ollakseen "break evenissä".
- Esimerkkilaskelmat havainnollistavat kahta asiaa. Ensinnäkin kokemusasiantuntijatoiminnan lyhyen aikavälin kustannusvaikuttavuus syntyy vertaisten kautta. Mitä enemmän kokemusasiantuntijat pystyvät vaikuttamaan vertaisten toipumiseen sitä parempi toiminnan hyötysuhde on. Toiseksi kokemusasiantuntijoiden välitystoiminta on avainasemassa kokemusasiantuntijatoiminnan vaikuttavuudessa: Tällä hetkellä alle puolet kokemusasiantuntijoista tekee keikkaa. Lyhyellä aikavälillä tämän suhteen nostaminen on tehokkain keino parantaa vaikuttavuutta.

LIITE 1

ARVIONTIMALLIN TIEDOT

PANOKSET

TOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN

Toimenpide	Indikaattori	Määrä /v	Kustannus €/v
Koulutukset	Aloittaneiden lukumäärä (hlöä)	32	10 000€
	Opetustuntien määrä (h)	98 (250 valmisteluineen)	
	Koulutuksen suorittaneiden lukumäärä (hlöä)	20	
Ohjaus ja neuvonta	Poolissa olevien kokemusasiantuntijoiden määrä	88	20 000€
	Vuoden aikana toimintaan osallistuneiden kokemusasiantuntijoiden määrä	74	
	Työtehtävien välittäminen (kpl, tilauksia)	309	
	Työtuntien määrä (välitys noin. 30%)	550	
Verkostojen ylläpito	Kumppaneiden määrä, jotka hyödyntäneet kokemusasiantuntijatoimintaa	30	20 000€
	Työtuntien määrä (verkostojen ylläpito ja muu kehittäminen)	550	
YHTEENSÄ	Työpanos	Noin 1 htv	50 000 € (Sivukuluineen)

TOIMENPITEET

KOKEMUSASIAN TUNTIJATOIMINTA

Toimenpidelaji	Indikaattori	Määrä/v
Palveluiden tuottaminen (esim. potilaiden tapaaminen hoitohenkilökunnan kanssa)	Potilaiden/asiakkaiden vastaanottokäynnit	36
	Muu palveluiden tuottamiseen osallistuminen	144
Palveluiden kehittäminen (esim. kehityspäiviin, asiakasraateihin jne. osallistuminen)	Tapahtumien määrä (kpl)	70
Koulutukset (ammattilaiset ja oppilaitokset)	Oppilaitosten koulutukset (kpl)	52
	Ammattilaisten koulutukset (kpl)	6
	Omaisten koulutus (kpl)	1
Mediayhteistyö (esim. haastattelut)	Haastattelut (kpl)	0
	Muu mediayhteistyö	0
YHTEENSÄ		309

TULOKSET

KOHDERYHMILLE

Tulos	Indikaattori	Määrä
Kokemustiedon välittäminen (Ammattilaiset)	Asiakasorganisaatioiden määrä (palveluntarjoajat)	1
	Ammattilaisten koulutukseen osallistuneiden määrä	250 (arvio)
	Koulutuspalaute	N/A
Osaamisen kehittyminen (Opiskelijat)	Asiakasorganisaatioiden määrä (Oppilaitokset)	10
	Oppilaitosten koulutukseen osallistuneiden määrä	1300 (arvio)
	Koulutuspalaute	N/A
Omien voimavarojen vahvistuminen ja toivon lisääntyminen	Kokemusasiantuntijaan toimintaan osallistuneiden määrä, joka kokee omien voimavarojensa vahvistuneen toiminnan myötä (N ja %-osuus)	98 %
	- Uudet sosiaaliset suhteet (N ja %-osuus)	95 %
	- Itsetuntemuksen ja oman elämäntarinan ymmärryksen vahvistuminen (N ja %-osuus)	100 %
	- Oman elämän merkityksellisyyden löytäminen/vahvistuminen (N ja %-osuus)	95 %

VAIKUTUKSET

KOHDERYHMILLE

Vaikutus	Indikaattori	Määrä
Palvelujärjestelmän vahvistuminen	Asiakasorganisaatioiden määrä, jotka kokevat toiminnan omien asiakkaidensa toipumisen kannalta hyödylliseksi tai erittäin hyödylliseksi (N ja %-osuus)	86%
Vertaisten toipumisten edistyminen	Kokemus toipumisen edistymisestä (N ja %-osuus)	N/A
	Kroonistuneen hoitosuhteen päättymisen (N ja %-osuus)	N/A
Oman toipumisen edistyminen	Toipumisen edistyminen kokemusasiantuntijatoiminnan aikana (ka. %-muutos ennen koulutusta ja tällä hetkellä)	32%
	Kokemusasiantuntijoiden määrä (N ja %-osuus), jotka kokevat kokemusasiantuntijatoiminnan vaikuttaneen omaan toipumiseensa ratkaisevasti tai paljon.	80%

LIITE 2

KYSELY KOKEMUSASIAN TUNTIJOILLE

TAUSTATIEDOT

1. Ikä

- alle 20 vuotta
- 20-29 vuotta
- 30-39 vuotta
- 40-49 vuotta
- 50-59 vuotta
- yli 60 vuotta

2. Sukupuoli

- Nainen
- Mies

3. Koulutus

- Peruskoulu
- Keskiasteen koulutus
- Alempi korkeakoulu
- Ylempi korkeakoulu

TAUSTATIEDOT

4. Minä vuonna olet osallistunut kokemusasiantuntijakoulutukseen?

- 2016
- 2015
- 2014
- 2013
- 2012
- Ennen vuotta 2012

TYTYTYVÄISYYS KA-TOIMINTAAN

5. Arvioi tyytyväisyyttäsi kokemusasiantuntijatoimintaan kouluarvosanoin

	4 Hylätty	5 Välttävä	6 Tyydyttävä	7 Kohtalainen	8 Hyvä	9 Erinomainen	10 Kiitettävä
Tyytyväisyytesi kokemusasiantuntijatoimintaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tyytyväisyytesi henkilökuntaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Perusteluita vastauksillesi.

6. Millaista uutta toimintaa yhdistys voisi tarjota hyvinvointisi tueksi?

*Asteikkona käytettiin kouluarvosanaa, koska Muotiala oli aikaisempina vuosina käyttänyt samaa kysymystä ja asteikkoa

ELÄMÄNTILANNE ENNEN

7. Miten kuvailisit tilannettasi kun aloitit kokemusasiantuntijakoulutuksen?

Toipuminen ei ollut alkanut Koen itseni toipuneesi

8. Mikä oli elämäntilanteesi kun aloitit kokemusasiantuntijakoulutuksen?

- Opiskelija
- Töissä
- Työtön
- Vanhempainvapaalla
- Eläkkeellä
- Hakeutumassa töihin tai opiskelemaan
- Muu (täsmennä)

KA-TOIMINNAN VAIKUTUKSET

9. Miten arvioisit missä määrin kokemusasiantuntijatoiminta on vaikuttanut toipumiseesi?

- Ratkaisevasti
- Paljon
- Jossain määrin
- Vähäisesti
- Ei lainkaan
- Pahensi tilannetta

Kommentit vastaukseen liittyen

KA-TOIMINNAN VAIKUTUKSET

10. Millä tavoin kokemusasiantuntijatoiminta on vaikuttanut toipumiseesi?

	Ei lainkaan	Jonkin verran	Melko paljon	Paljon	Erittäin paljon
Olen saanut uusia sosiaalisia suhteita	☐	☐	☐	☐	☐
Itsetuntemukseni ja oman elämäntarinan ymmärrykseni on vahvistunut	☐	☐	☐	☐	☐
Kokemukseni oman elämän merkityksellisyydestä on vahvistunut	☐	☐	☐	☐	☐

Mitä muita vaikutuksia kokemusasiantuntijatoiminnalla on ollut toipumiseesi?

ELÄMÄNTILANNE NYT

11. Miten kuvailisit tilannettasi tällä hetkellä?

Toipuminen ei ole alkanut

Koen itseni toipuneeksi

12. Mikä on elämäntilanteesi tällä hetkellä?

- Opiskelija
- Töissä
- Työtön
- Vanhempainvapaalla
- Eläkkeellä
- Hakeutumassa töihin tai opiskelemaan
- Muu (täsmennä)